

DELA VSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 99

Sobota, 15. decembra 1934

Leto IX

Ženeva je govorila Težka obsodba madžarske politike

Društvo narodov je dne 10. t. m. zaradi očitne sokrivde na marsejskem umoru in zaradi neobzirne revizionistične politike Madžarsko obsodilo v posebni resoluciji, ki obenem predlaga sklenitev posebne mednarodne konvencije, po kateri bi bila taka politika v bodoče nemogoča.

Resolucija, ki jo je zasnoval francoski zunanji minister Laval, je bila okoli polnoči soglasno sprejeta ter se glasi:

1. Prepričan, da je tolmač čustev vsega Društva narodov, svet Društva narodov enodušno obžaluje atentat na kralja Aleksandra I. Zedinitelja in g. Louisa Barthouja, obsoja ta gnusni zločin ter zahteva, da se vsi, ki so odgovorni, kaznujejo.

2. Svet Društva narodov opozarja, da je vsaka država dolžna, da ne podpira in ne trpi na svojem ozemlju nikake teroristične aktivnosti s političnimi svrhami in da spoštujejo teritorialno integralnost sedanje politične nezavisnosti ostalih članic.

3. V prizadevanju, da bi med članicami društva vladali dobri odnosi, od katerih zavisi mir; zaupajoč, da ne bodo ničesar storile, kar bi moglo mir kompromitirati;

ugotavljajoč, da razna vprašanja, ki se nanašajo na obstoj in aktivnost terorističnih elementov izven jugoslovenskega ozemlja, niso bila urejena v zadovoljstvo jugoslovanske vlade;

ugotavljajoč po tej razpravi in na osnovi omenjenih dokumentov, da so izvestne madžarske oblasti skrivne vsaj zaradi nemarnosti o pri-
likih delovanja v zvezi s pripravami za marsejski atentat;

smatrajoč poleg tega, da ima madžarska vlada, v svesti si svoje mednarodne odgovornosti, dolžnost, da brez oklevanja izda ali izzove vse primerne sankcije proti onim oblastim, katerih krivda bo do-
gnana;

prepričan, da bo madžarska vlada izpolnila to dolžnost, jo poziva svet Društva narodov, da mu sporoči odredbe, ki jih bo v ta namen izdala.

4. Svet Društva narodov smatra, da predpisi mednarodnega prava o pobijanju teroristične aktivnosti danes niso dovolj precizni, da bi mogli garantirati efektno mednarodno sodelovanje v tem pogledu. Zato določa, da se sestavi odbor strokovnjakov z nalogo, da prouči to vprašanje v svrhu sestave načrta o mednarodni konvenciji, s katero bo mogoče zagotoviti pobijanje delovanja ali zločina, izvršenega v svrhu političnega terorizma. Svet Društva narodov poziva odbor, da mu predloži svoje poročilo, da lahko uvede proceduro, določeno z resolucijo skupščine Društva narodov z dne 25. septembra 1931, ki se nanaša na sklenitev kake konvencije pod okriljem Društva narodov.

Dokazi v madžarski aferi so bili torej tako pozitivni, da je bila predlagana resolucija sprejeta soglasno. Za Madžarsko je najbolj ostra zahteva, da mora krivce malomarnosti ugotoviti, jih kaznovati ter poročati svetu Društva narodov, kako je to nalogo izvršila.

Za mednarodno politiko pa je dogodek še v drugem oziru pomemben. Društvo narodov je s tem znatno dvignilo svoj ugled. V slučaju Ja-

Razveljavljena naredba o zapiranju in odpiranju obrtnih obratov

Nova banska naredba o odpiranju in zapiranju obratov, ki se je imela uveljaviti dne 13. t. m., se ne uveljavi, kakor razglša banska uprava. V veljavi ostane dosedanja naredba z dne 16. maja 1930.

Vest o sistiranju uredbe je zlasti globoko prizadela dvoje poklicev: pekovski in frizerske pomočnike ter pomočnice.

Apeliramo na svobodne strokovne organizacije in na Delavsko zbornico, da pravočasno ukrenejo vse priprave ter dopovedo merodajnim krogom, da je tudi delovni čas, obratovanje, socialno vprašanje, ki se mora prilagoditi razmeram ter socialnim in higijskim potrebam.

Ena sama noč počitka!

Mariborski pekovski pomočniki za nočni počitek!

Vest o sistiranju naredbe o odpiranju in zapiranju obratov je med pekovskimi pomočniki v Mariboru izzvala zaprepaščenje.

Eno samo noč je v Mariboru veljala prepoved nočnega dela, eno sargo noč so pekovski pomočniki s svojim solidarnim nastopom izvedli določbe uredbe do potankosti, zjutraj pa so tudi izvedli, da uredba ne velja več.

In vendar je ta ena sama noč zadostovala, da se je pokazala pravilnost trditve pekovskih pomočnikov:

Brivski pomočniki in pomočnice za uveljavljanje nedeljskega počitka

V četrtek, dne 13. t. m. zvečer so zborovali mariborski brivski pomočniki in pomočnice, ki so dali izraza svojemu začudenju radi sistiranja uredbe o obveznem nedeljskem počitku v glavnih mestih in petkilometerskem okolišju.

Zborovalci so izrazili enodušno svojo zahtevo, da se naj prepoved

Mariborsko prebivalstvo je v četrtek zjutraj imelo dovolj kruha, in sicer svežega kruha in peciva, kljub oz. baš radi uveljavljanja nočnega počitka.

To dejstvo so pekovski pomočniki podčrtali na zborovanju v četrtek, dne 13. t. m., ki je po govorih ss. Jazbinška, Rakuša in Eržena izzvenelo v odločno zahtevo po končnoveljavni ureditvi nočnega počitka.

Na zborovanju sprejeta resolucija je bila dostavljena Delavski zbornici, da jo s primernim povdar-
kom preda banski upravi.

nedeljskega dela takoj uveljavi in s tem enkrat za vselej napravi konec početju reakcijske mislečih mojstrov, ki smatrajo, da je človek vprezna živina, ki tudi v nedeljo ne sme imeti počitka. Po poročilu odbora Saveza in govoru s. Jelena je bila sprejeta primerna resolucija, ki je bila poslana na merodajna mesta.

Enoodstotni uslužbenski davek se podaljša

za 1935-36

Finančni minister je predložil pooblastilni zakon s proračunom, po katerem bodo morali plačati vsi davčni obvezanci enoodstotni doprinos od svojih prejemkov. Izvzeti so stari vpokojenci (pred 1923), orožniki, graničarji, delavci in dninarji ter hišna služinčad.

Dr. Beneš o ženevski obsodbi

Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je izjavil časnikarjem v Ženevi:

»To je zmaga, ki jo je mala antanta dosegla v borbi med dvema stališčema evropske politike. Zmagala je prijateljska in zavezniška politika Francije, male antante in balkanskega sporazuma, ki sta jo podpisali tudi pravično in prijateljsko prejšnji sovjetska Rusija in Anglija. Francija se je izkazala kot neomajna in brezpogojna prijateljica.

ponške in Nemčije tega ni moglo storiti, ker so se križali interesi veliki v Društvu narodov. V sedanjem primeru gre le za Madžarsko, za majhno državo, ki je hotela s podpiranjem terorističnih akcij izsiliti revizijo mej. Madžarska je bila namreč mnenja, da je taka politika najboljši pomoček za dosego nje-

Pravkar izpuščeni dunajski župan Seitz

izjavlja: Star sem sicer, toda pogumen in neuklonljiv

V našem listu smo že poročali, da so te dni izpustili s. Seitz iz zaporov. Dopisniku nekega belgijskega lista se je vkljub temu, da je Seitz na stanovanju zastražen, posrečilo, da je prišel k njemu. Pogovor se je vršil v navzočnosti detektiva, ki je stalno v Seitzovem stanovanju. Dopisniku je Seitz izjavil: »Le dobro se me oglejte in povejte ljudem, kakšnega ste me našli. Povejte jim, da ste našli starega moža, toda moža, ki ponosno stoji in ki se nikomur ne ukloni. Moj obraz je blede, toda treba je vedeti, da ne more biti drugačen, če pomislimo na dogodke zadnjih mesecev.« Pri tem so s. Seitzu stopile solze v oči. Ko je s. Seitz spremil dopisnika do vrat, sta oba stražnika v uniformi stopila v pozor, ko sta ga zagledala. Dopisnik pripominja k temu: Stražnika svoje navade nista mogla opustiti — spomnila sta se prejšnjih časov.

nega cilja, zlasti, ker so jo v nje politiki podpirale še nekatere druge države. Z obsodbo v Ženevi je revizionistična politika v Evropi dobila občuten udarec ter je očitno s tem tudi zagotovljen daljši mir v Evropi, ki ga utegne podpreti tudi bližnji sporazum med Italijo in Francijo.

Zopet redukcija v Strojnih tovarnah!

Pred zaključkom lista smo prejeli obvestilo od ljubljanskih kovinarjev, da so v Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani napovedane za praznike zopet številne redukcije. Več bomo poročali ko prejmemo točno poročilo.

Anketa o rudarskem zavarovanju

Sanacija pokojninske blagajne.

Za petek, dne 7. decembra t. l. je sklicala županska zveza v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani anketo, ki je imela nalogo, razpravljati o sanaciji težko ogrožene pokojninske blagajne bratovskih skladnic. Ankete so se udeležili poleg predstavnika Glavne bratovske skladnice, županska zveza, Delavska zbornica in vse obstoječe strokovne organizacije po svojih zastopnikih.

Pri izčrpnem poročilu upravnika Glavne bratovske skladnice g. A. Dularja, tajnika Delavske zbornice s. F. Uratnika in tajnika Zveze rudarjev Jugoslavije s. J. Arha, je bilo ugotovljeno, da je pokojninsko zavarovanje rudarskega in plavžarskega delavstva do skrajnosti ogroženo in če ne bo v najkrajšem času pomoči, bo zavarovanje izročeno propasti.

Iz števil, ki so se navajale, je razvidno, da znaša celokupno premoženje koncem leta 1933.

komaj 15.6 milijonov dinarjev

in da je bilo zadnje poslovno leto zaključeno z 1.013.000 Din primanjkljaja. V tekočem poslovnem letu pa je višina lanskega primanjkljaja že v prvih devetih mesecih prekoračena. Število zavarovanih članov, ki je znašalo v letu 1925. še 16.721

je padlo koncem leta 1933. na 9.746.

To število se je pa v tekočem letu še zmanjšalo. Število novoupokojencev je pa med tem časom naraslo na 3414, všteti vdove in sirote, poleg tega pa je še 2.167 staroupokojencev, všteti vdove in sirote.

Kako težko obremenjuje to visoko število upokojencev pokojninsko blagajno, kljub temu, da so jim bile pokojnine že večkrat znatno reducirane, je razvidno iz dejstva, da je znašal obojestranski prispevek delavca in poslodavca v letu 1925. letno Din 463, koncem leta 1933. pa že Din 1.150 na zavarovanega člana, izdatki pa Din 1.418. Velike žrtve, ki jih je za zavarovanje doprineslo predvsem delavstvo, so bile nezadostne in vidi se, da je vsaka sanacija pokojninske blagajne s povišanjem prispevkov absolutno nemogoča.

Radi tega so se udeleženci ankete pridružili sklepni predlogom glavne skupščine bratovskih skladnic z dne 9. junija t. l., v katerih se zahteva obdavčenje premogovne produkcije za celo državo. Iz teh sredstev bi se naj ustanovil centralni sklad za podpiranje pasivnih blagajn posameznih glavnih bratovskih skladnic. Dokler pa to ni izvedeno, ozir. ako bi bila ta sredstva kljub temu nezadostna, pa naj pomaga država in banovina z dotacijo iz svojih proračunov.

To je nujno, če nočejo tisti, ki za rešitev tega vprašanja nosijo odgovornost, imeti na tisoče in tisoče gladnih delavcev

Manifestacija ljublanskega delavstva

ob priliki proslave 25 letnice tivolske resolucije

Dne 8. decembra se je vršilo v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani delavsko manifestacijsko zborovanje kot proslava 25letnice tivolske resolucije.

Manifestacije se je udeležilo veliko število delavstva, ki je docela napolnilo dvorano. Zborovanje je otvoril s. Stanko, potem pa je govoril s. L. Sedej o pomenu tivolske resolucije in vlogi socialistično opredeljenega dela del. razreda z ozirom na vprašanje zedinjenja južnih Slovanov in rešitev tega vprašanja v okviru edinstvene države.

Ko so pred 25 leti vodilni politiki meščanskih strank in njim pokorne mase globoko klonile glave pred črno-zolto reakcijo v neizmerni udanosti do presvetlega cesarskega doma, je socialistično zavedno delavstvo proklamiralo zedinjenje južnih Slovanov kot zgodovinsko nujnost, smatrajoč, da je prva etapa na poti do socialne osvoboditve narodno zedinjenje.

Konferenca, ki se je vršila v Ljubljani, dne 29. novembra 1909. je sklenila znano tivolsko resolucijo, danes zgodovinski akt, ogromne važnosti, čigar sleherna beseda potrjuje pravilnost gledanja socialističnega delavstva.

Na tej konferenci je sodeloval tudi pokojni sodrug Tucović, prvo-

boritelj srbske socialne demokracije, ki je pred 20. leti padel na bojišču in čigar imena se spominja jugoslovanski proletarijat z globokim spoštovanjem.

Danes očitajo nam delavcem anacionalnost in ne vem kaj vse. Koliko vredni so ti očitki, najbolj izpričuje dejstvo, da prihajajo iz ust ljudi, kateri bi bili lahko veseli, da bi jih nihče več ne spomnil na njihovo preteklost. Smelo trdim, da so proletarci izvršili velevažno vlogo v gibanju južnih Slovanov za njihovo narodno in državno samostojnost. Socialističnemu delavstvu se danes odreka priznanje za delo, ki ga je započelo in pomagalo dovršiti. Za nas je zedinjenje južnih Slovanov gotovo dejstvo in nobeno vprašanje več. Pač pa smatramo, da je sedaj končno tudi prišel čas, da krenemo korak dalje in da v okviru narodnega edinstva pristopimo k reševanju socialnih problemov in uresničenju programa, ki predstavlja cilj socialističnega delavstva, za katerega se je boril tudi pokojni s. Tucović.

Po govoru s. Sedeja, ki je žel dolgotrajno odobravanje je pevski zbor »Svoboda« zapel par delavskih pesmi, nakar je bila ta zares veličastna manifestacija ljubljanskega delavstva zaključena.

42 milijonov naložb

Za 200.000 brezposelnih samo 16 milijonov

Seja Centralnega odbora Borz dela

Dne 6. in 7. decembra se je vršila v Zagrebu seja Centralnega odbora za posredovanje dela, kateri so prisostvovali zastopniki delavstva in delodajalcev iz vseh pokrajin države. Slovensko delavstvo in nameščenstvo zastopa v tem odboru s. Jakomin Lovro, tajnik Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije v Ljubljani, za delodajalce pa je bil navzoč narodni poslanec g. Krejci, predsednik Zveze industrijcev v Ljubljani. Seja se je bavila z stanjem brezposelnosti v naši državi, zlasti pa, kako brezposelne čim izdatneje podpirati. Predsednik centralnega odbora g. dr. Krmpotič je predložil seji obširno poročilo. Zanimivo je v kakšni meri podpirajo brezposelne druge države. Nemčija je dala n. pr. leta 1932 50 do 60 milijard dinarjev, Belgija 12 milijard dinarjev, Anglija 120 milijonov funtov, Švica 65 milijonov frankov, Čehoslovaška 560 milijonov kron, Zedinjene države Amerike 500 milijonov dolarjev. Poleg tega pa se daje ogromne zneske tudi za javna dela.

Pri nas so dale Borze dela

za podpore brezposelnih leta 1930. 3.408.584 dinarjev, l. 1931. 5.101.575 dinarjev, l. 1932. 10.319.275 in l. 1933. 10.484.696 dinarjev. Podpiranih oseb je bilo l. 1930. 45.494, l. 1931. 66.187, l. 1932. 147.669 in l. 1933 168.390.

Brezposelnost pri nas ne pada, temveč še vedno narašča.

Tako je bilo n. pr. v letošnjem letu pri Borzah dela do meseca oktobra na novo prijavljenih 237.592 oseb, od katerih je bilo 95.551 oženjenih, ki so imeli skupno 166.309 nepreskrbljenih otrok.

Skupno z družinskimi člani je trkalo na vrata Borz dela pol milijona ljudi.

Zanimivo je, da je medtem številom največ mladih delavcev v starosti od 15 do 25 let, na drugi strani pa se je javilo pri Borzah dela nad 5000 starcev starih nad 56 do 75 let. Skoraj v navadi je postala praksa, da podjetja tam, kjer je to mogoče obratujejo s številnimi vajenci, ki jih takoj čim se izuče odpuste in vzamejo zopet nove. Tako se izkorišča mlade ljudi, katerim se za njihovo delo nič ne plača, čim pa so izučeni se jih vrže med brezposelne. Številno prijavljenih brezposelnih starcev pa je kričeca slika

kako potrebno bi bilo pri nas starostno zavarovanje.

V Dravski banovini je brezposelnih 25.045 oseb. Dasi nekatere druge banovine izkazujejo večje število, je vendarle brezposelnost v Dravski banovini največja, ker se pri nas javlja po večini pravo delavstvo, dočim je v drugih banovinah precejšnje število kmečkega prebivalstva, ki vsled svoje siromašnosti išče podpore pri Borzah dela. Zanimivo je, da se je zlasti g. Krejci, kot zastopnik delodajalcev iz Slovenije, vehementno zavzemal zato, da se v industriji zaposli samo delavstvo, ki je že kdaj bilo v industriji zaposleno in da je treba pri sprejemu dotok iz vasi absolutno odkloniti.

Zastopniki delavstva so v debati k poročilu naglasili, da

Borze dela posvečajo premalo pozornosti posredovanju dela,

ker je baš to ena njihovih najvažnejših nalog. V letošnjem letu se je izvršilo le 13.346 posredovanj, dočim se je izvršilo leta 1930. 45.072. Dalje so zastopniki delavstva predlagali, da Ministrstvo za socialno politiko potom Inspekcij dela

poostri kontrolo nad izvajanjem 8-urnega delovnika

in da se za kršitve poostre tudi sankcije; dalje da se izda k obrtnemu zakonu pravilnik, ki naj omeji število vajencev; da se v občinske proračune in v banovinski proračun vnesejo potrebna sredstva za podpiranje brezposelnih, direktno, v naturalijah in z javnimi deli ter da se z zakonom določi minimalna plača. Ponovno se je zahtevalo, da se vnese v državni budžet za podpiranje brezposelnih

vsaj 20 milijonov dinarjev,

katere naj se odkaže Borzam dela. Predlog delavskih zastopnikov je bil osvojen.

Za tem se je preslo k razpravi o budžetih za leto 1935.

Delavski zastopniki so v debati ostro kritizirali sistem, da se vočigled velike bede brezposelnih ustvarjajo finančne rezerve,

ki so znašale dne 31. decembra 1933:	
rezervni fond	Din 14.371.916.53
fond za dajanje cenenih	
posojil za gradnje stanovanj, azilov i. t. d.	Din 8.372.287.41
fond za posredovanje dela	Din 19.786.199.—

Skupaj Din 42.530.312.94

Za prihodnje leto pa se z budžetom predvideva za vse Borze dela samo Din 16.003.738.

(Dalje prihodnjič)

Kaj pa Italija?

Italija se v zadevo marsejskega umora v Ženevi ni mnogo vmešavala. Poizkušala je le krivdo Madžarske omiliti. V splošnem pa je ženevska razprava afirmirala protirevizionistično politiko. Ta afirmacija je vplivala na revizionistično Italijo in jela se je preorientirati najprej s tem, da Madžare svari pred dosedanjno politiko.

Pomembna je za Italijo tudi Lavolova izjava, da je sporazum med Francijo in Italijo mogoč le, če se Italija obenem sporazume z malo antanto. Italijanska javnost priporoča, naj bi Italija povabila dr. Beneša v Rim, kjer bi se pričeli tozadnevni razgovori. Sporazum z malo antanto bi bila ena stran, sporazum med Italijo in Francijo druga. Italija namreč želi v Afriki razširiti svojo oblast in trg in sicer v severovzhodnem in severzahodnem delu. Tu pa je treba sporazuma s Francijo, kateremu je predpogoj sporazum z malo antanto.

O nevarnih strupenih plinih

Ameriški list »The Annals« (Akademija političnih in socialnih znanosti) piše: Plin, s katerim toliko groze, je pravzaprav najbolj človekoljubno orozje, ki je bilo kdaj odkrito. Nima namreč uničevalnega učinka, marveč utegne celo nevarnost vojne omiliti. Za napadanje je siromašno orozje, ker ne more sovražniku prizadeti velike škode. Plin bodo v bodoči vojni porabljali najbrže le v psihološke namene, da uplašijo nasprotnika. Tudi najbolj divja zver se ne upa preganjati dihurja, ki se brani s svojim smrdom, čeprav ni nič nevaren. Najboljša protivojna propaganda bi bila, če bi vsak narod, majhen ali velik, posnel ježa. — Tako pravijo znanstveniki. Pod vplivom vojne industrije pa vse kapitalistično časopisje trdi drugače.

Dunajska policija išče Emanuela Kanta

Socialistični dijaki na Dunaju so imeli pred februarso revolucijo neko društvo, ki se je imenovalo »Emanuel Kant«. Društvo je posedovalo tudi svojo biblioteko. Pred kratkim pa je dunajska policija napravila hišno preiskavo pri nekem bivšem zaporniku, kjer je našla par knjig filozofa »Emanuela Kanta«. Nek kriminalni uradnik jo je brž pogruntal in dejal: »Sedaj smo končno zvedli, kako se imenuje predsednik prepovedanega društva. Gospoda Kanta bomo kmalu ujeli.« Arbeiter Zeitung.

Doma in po svetu

Še nekatera pooblastila v proračunu. Sme se dovoliti Din 50.000 za ljubljansko vseučiliško knjižnico. — Krediti za dovršitev narodne skupščine. — Osebnih vpokojenci državnih in samoupravnih oblasti ne smejo biti zaposleni pri državi in državnih podjetjih. Pri onih, ki so v banovinskih in občinskih službah pa pripada znižana pokojnina. To pooblastilo obsega še podrobnejše določbe za razne slučaje zaposlitve.

Davčna ocena pridobnine znaša v Ljubljani 54 milijonov dinarjev. Upajo, da se bo ta vsota mogla znižati na končnoveljavnih 40 milijonov. Lani je znašala končna osnova 22 milijonov. Vsekakor precejšnja razlika napram letošnji. Zanimivo je, da je davčna osnova za Maribor ocenjena letos na 52 milijonov, skoraj toliko kakor v Ljubljani, dasi ima polovico manj prebivalcev. Pravijo, da zato, ker ima Maribor več industrije.

Evharistični kongres v Ljubljani bo prihodnje leto konec junija meseca. Evharistični kongresi, če bi bili posvečeni izključno svojemu namenu, bi bili verska prireditve. Tako pa niso in se morajo po pisavi reakcionarnih listov smatrati za indirektno politično akcijo. Klerikalizmu gre za propagando, da tudi v politiki kaj velja.

Avstrijski kancler pojde zopet v Budimpešto. Dr. Schuschnigg potuje v Budimpešto v važnih poslih.

Napačen pozdrav. Nemški list poroča iz Kiela: Član fašistične organizacije je zaposlen kot vajenec pri firmi Schröder in sin v Kielu. Zjutraj je pozdravil šefa Schröderja s »Heil Hitler!«. Schröder ga je narahlil: »Jaz nisem gospod Hitler, jaz sem gospod Schröder, pri meni se pozdravlja »dobro jutro«, ter zapodi vajenca domov, češ, »Pojdi domov, jutri mi pa poročaj, kdo ti je ljubši, gospod Hitler ali jaz«. Fašisti so zaradi tega priredili veliko demonstracijo proti Schröderju in ga je morala policija zastražiti. — Iz tega dogodka sledi, da nemški kapitalisti niso prav veliki Hitlerjevi prijatelji.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. —

Tone Maček:

124

Slučaj Kumberger

Tudi Janez je potegnil Franceta seboj k Dolinšku pod Skalo. Goštilna je bila polna ljudi: bila je tu tudi Trpinka s hčerjo, njen sin Dolfe s svojo Pepco in kmalu za njimi je vstopil še Kurent in Gorjan.

»Vsak en četrť ga bova, saj potem lahko vso noč spiva«, je predlagal Janez Francetu, ki se je brez ugovora dal potisniti v kot mize, ki je stala v veži.

France je bil kakor omamljen. Pogreb je napravil nanj silen vtis. Kaj takega si prej niti predstavljati ni mogel. Te silne množice ljudi z zastavami, godbami, z uniformiranimi pogrebci in s tisto fantastično razsvetljavo. Takrat ko je doma na rebri umrl župan in se je pogreba udeležila domača požarna bramba v čeladah, so o tem dogodku govorili

ljudje vse leto. Pa kaj je bilo tisto proti današnjemu dogodku. Šele sedaj čuti kako veliko in močno je telo, katerega član je on sam.

Najgloblji vtis je pa napravil nanj Sitarjev nagrobni govor. To so bile zanj čisto nove besede, nove tembolj, ker jih na takem kraju ni nikdar pričakoval. Prej je bil vaje na svetem kraju slišati le prepričevanja o svoji neznatnosti in nevičrednosti, katere obstoj in življenje je odvisno le od slučajne volje neke nevidne nadnaravne sile, ki ga pa more in sme vsak trenutek zdrobiti v prah. Prej je slišal, da je le nebogljena stvar, umazan grešnik, ki ima samo dolžnosti, nobenih pravic, ki že sama zato, ker živi, zasluži najhujšo kaznen najstrožjega sodnika, ki budno sledi za vsakim njegovim korakom, za vsako njegovo misljo.

Pa ti vstane ta človek in nad odprtim grobom, v senci velikega križa, drzno zagri v svet: Nimamo sa-

mo dolžnosti, imamo tudi pravice! In kdor nam jih ne prizna, se bomo z njim zanje borili! Ne zadovoljujemo se samo z obljubo na onostransko življenje, mi zahtevamo plačilo že na tem svetu! Mi hočemo živeti!

To je bilo drzno, skoraj bogokletno. France se je teh besed spočetka prestrašil. Skoraj je pričakoval, da se bo isti hip zemlja odprla in govornika požrla. A nič takega se ni zgodilo, zdelo se je celo, da prehaja od govornika na poslušalce nov tok življenja. Sključeni hrbti so se izravnali, v obrazih so se začrtale poteze odločnosti in volje, oči so zasijale z novim bleskom in iz množice se je čulo odobravajoče mrmranje.

Tedaj je tudi France podlegel vplivu besed in psihozi mase. V mrak njegove izmalicene duševnosti je posvetil prvi žarek upanja. Res, toliko nas je in če bi se vsi s čvrstimi rokami oprijeli posla? Ali ne bi

si mogli ustvariti z združenimi močmi nekoliko lepšega življenja? Kjer bi ne bilo treba skupnih grobov? In ne ravnateljstev sveč?

»Kaj si se zamislil?« ga je prekinil Janez. »No, reci kakšno. Kako se ti je dopadel pogreb? Učinkovito! Kaj?«

France je samo pokimal potem pa vprašal:

»Kdo pa je bil tisti, ki je zadnji govoril na grobu?«

»Sitar iz Trbovelj. Predsednik naše Zveze rudarjev. Dobro je povedal. A? Da bi se jih le kaj prijel?«

»Zveza rudarjev? Ali si ti tudi v tej zvezi?«

»Kakopak. Hočeš še ti pristopiti?«

»Hočem. Daj me prijaviti.«

»Dobro. Me veseli. Na to pa trčiva.«

(Dalje prihodnjič.)

Ljubljana

Dramatični odsek »Svobode« vprizori 22. dec. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice izvirno slovensko delo s. Angela Cerkvenika

»KDO JE KRIV?«

Dejanje se vrši v bližnji preteklosti na ruski fronti. Obe vloji vojaka in Ruske igrata znana igralca, sodrug Skuk Ivan in Skuk Poldi. Režiser France Brenk. Sodeluje tudi

Posvečuj praznike!

Po novih tarifnih določilih, ki veljajo za delo v grafičnih podjetjih v Dravski banovini, 8. december ni več praznik, ampak navadni delovni dan. To tarifo je med drugimi podpisala in vzela na znanje tudi »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani. Par dni pred 8. decembrom pa so se gospodje duhovniki-lastniki te tiskarne spomnili, da je 8. december velik praznik in da ne gre, da bi katoliško podjetje ta dan delalo, ker potem ne bi »Slovenec« več mogel zigosati drugih podjetij, ki tudi delajo ob praznikih. In gospodje so jo brž pogruntali: »Ne bo se delalo, delavci pa naj ta praznik doprinesejo med tednom, ko cerkev dovoljuje delo.« Dela preko osem ur dnevno pa cerkev ne prepoveduje. Nihče ne bo mogel reči, da podjetje ne posvečuje cerkvenih praznikov, a da jih posvečuje na račun delavstva, o tem se pa itak ne bo zvedelo. Organizacija grafičarjev je bila kljub vsemu pripravljena iti katoliški tiskarni na roko in je dovolila, da bi v skrajnem slučaju delavstvo v tem podjetju za dela prosti dan (8. december) smejo doprinesiti par ur, par ur pa naj bi tiskarna žrtvovala. Tjoda katoliško podjetje s predlogom organizacije ni bilo zadovoljno in je predlog odbilo, organizacija pa ni hotela dovoliti praznovanja, ki bi v celoti šlo na račun delavstva. (Pred leti — in ni še tega tako dolgo — se je v tem katoliškem podjetju delalo ob praznikih in tudi že na sam 8. december. Ko so delavci tedaj zaprosili, da bi se delalo nepritrjeno, da bi bili vsaj na praznik popoldne prosti, so katoliški in socialni gospodje prošnjo odklonili. Delavstvo si je to zapomnilo. Sedaj pa so prišli gospodje s precej drugačno zahtevo, in delavci bi bili morali biti veseli, da hočejo gospodje z njimi sploh govoriti!) V »rimske dežele« je radi tega nastalo silno razburjenje. Nad uporne delavce se je spravljal sam g. ravnatelj, domnevajoč najbrž, da jih bo že »ukrotil«. Izvedla pa se je ta »katoliška akcija« v duhovskem podjetju na ta način, da je g. ravnatelj sklical osobe in mu povedal, koliko so bili gospodje pripravljeni »žrtvovati« samo zato, da bi delavcem »ustrežili«, ampak tiskarska organizacija da je »nezaslišana« v svojih zahtevah in more sprejeti »boljših« delovnih pogojev, ki se nudi. S tem je organizacija zaigrala njegovo naklonjenost, zato velikonočni in binkoštni ponedeljek ter sv. Štefan ne bodo

pevski zbor »Svobode« in člani orkestra »Zarje«.

Cene sedežev so zelo nizke: Din 6, 4, 2 in stolišča Din 1.—.

Sodruzi, sodružice, preskrbite si vstopnice v predprodaji, katere dobite pri Strojnovni komisiji v Delavski zbornici.

Ne zamudite prilike in oglejte si to delo, ki je na višku!

Delavski oder »Svobode« Ljubljana.

več prazniki, ker bo že on tako uredil. In še to je dodal, da se bodo štiri ure in pol, kolikor bi se moralo delati 8. decembra, »odbile« od dopusta. Ukinile se bodo tudi vse dobrine, ki jih uživa delavstvo v tej tiskarni. Ena teh dobrin pa je ta-le: Duhovni gospodje imajo v Ljubljani več hiš (kakor oni v Španiji) in v eni teh hiš ima nekaj najzvestejših enosobno stanovanje za nekaj dinarjev cenejše kot so stanovanja v Ljubljani. Ti »zvesti« jo bodo sedaj dobili po glavi, ker bodo morali plačevati od sedaj naprej stanovanje kakor drugi smrtniki, ki niso bili tako srečni, da bi stanovali v duhovski hiši. Privoščimo prizadetim onih par dinarjev, ki so jih dosedaj manj plačevali, vendar pa se obenem veselimo, da je prišlo tako. S takimi začetki »katoliške akcije« v klerikalnih vrstah bo pomagano ljudem, da se jim bodo odprle oči in da bodo končno le verjeli, da se je namreč klerikalne »dobrote« najbolj bati. Radovedni smo tudi, kakšno stališče bo zavzela k temu najnovjšemu »socialnemu« činu delavskih prijateljev »Pravica«, ker je prizadet med drugimi zvestimi tudi načelnik strokovne zveze

Če katoliški dnevnik »Slovenec« misli iskreno, kakor se mu včasih v svojih uvodnikih ponesreči, da namreč simpatizira z delavci, naj si javno izpraša svojo vest tako-le: Ali je vse to v skladu s slavnimi papeškimi delavskimi okrožnicami? Ali je tako zamišljena papeževa korporacijska država, da bodo morali delavci praznovati vedno samo na svoj račun? Oziroma da bo kapitalist lahko poljubno določal praznike, ki jih bo moral delavec doprinesiti? Ali misli njegovo podjetje še večkrat na tak način »praznovati« praznike, on pa krtačiti druge, ki močnejše res ne posvečujejo praznikov, ker morajo delati, da ne propadejo? Upamo, da bo »Slovenec« gromovnik in špijalist za »socialnost in razredno pravico« o tem napisal najmanj uvodnik in sicer brez vsakega izmikavanja in zavijanja. — Tako je bilo letos za Miklavža v katoliški tiskarni. Sam parkelj ne bi mogel huje ropotati nad osebo, s šibo so jo dobili najzvestejši, za ostale se pa šele namaka. Delavstvo pa pravi: Le krepko nadaljuj s te vrste »katoliške akcije«! Pri prihodnjih volitvah v Delavsko zbornico v Jugoslovanski tiskarni ne bo samo 18 rdečih, ampak vse

Maribor

Krojaški mojstri nekdanj in danes. Krojaški pomočnik nam piše: Danes je v Mariboru gotovo 40 odst. krojaških mojstrov preveč. Vsi skupaj pa trpijo na velikem pomanjkanju odjemalcev. Ker pa mojster ne more biti brez odjemalca, zato so nekateri prišli na novo idejo, ki naj jim pripomore do odjemalcev in na konja. Nad vzhodi v krojaške delavnice so zabalele firme z modernimi napisi. Kmalu bomo imeli same francoske in angleške salone, elitne delavnice, ateljeje itd. Damske krojačnice so pa sploh sami saloni, četudi se pomočnicam po teh salonih tedensko plačuje po Din 80 do Din 100 pri neomejenem delovnem času. Sedaj si pogledimo malo pobježe, kako izgleda pri teh angleških in francoskih mojstrih in v njihovih delavnicah. V teh delavnicah ne najdeš ne enega pomočnika ali pomočnice, ki bi bila organizirana, nobene tarifne pogodbe in neomejen delovni čas. Sploh vladajo razmere, kakor so vladale še pred 40 leti. Imamo pa v Mariboru še majhno število mojstrov, kateri pa imajo svoje napise še po starem in v domačem jeziku. Ako pa stopiš v te stare delavnice, pa najdeš tam pomočnike, ki so vsi organizirani, tarifno pogodbo in urejen delovni čas. V tem je torej razlika med današnjimi in nekdanjimi krojaškimi mojstri v Mariboru. Kod opazovalec bi svetoval tem modernim krojačom to-le: Ni dovolj, da se blesti nad vrati francoski ali angleški napis, ampak bi morale tudi v delavnici vladati razmere, kot vladajo v Angliji ali pa v Franciji, predvsem pa bi morali svoje osobe po angleški in francoski tarifi plačati.

Natakarji morajo prodajati bencin. Neki brezposelni nam piše: »Že več časa brezposelnih opazujemo, kako pri neki mariborski bencinski črpalki izdajo bencin za avtomobile in motorna vozila, natakarji neke kavarne, ki se nahaja v bližini bencinske črpalke. Natakarji gotovo miso za to delo posebej plačani. Tudi je znano, da so medse natakarjev skrajno nizke, v nekaterih gostilnah in kavarnah pa so navezani celo samo na napitino, kar je že samo osebi poniževalno. Prizadeti natakarji, ki morajo opravljati tako delo, ki ne spada v njihov poklic, gotovo ne vrše tega dela s posebnim veseljem, ampak le na ukaz. V Mariboru imamo ogromno število brezposelnih delavcev in nameščencev, ki zamažajo prošnjo za skromni zaslužek. Marsikdo izmed nas bi z veseljem prevzel to delo, ki ga morajo opravljati sedaj natakarji in ki iz higijskih ozirov prav gotovo ni združljiv z njihovim delom v kavarni.

Zaprisega vojaških obveznikov. Z ozirom na naknadne odredbe ministrstva vojske in mornarice se vrši zaprisega vseh vojaških obveznikov, rojenih leta 1885. do vključno leta 1914. na vojaškem vežbališču Tezno pri Mariboru dne 16. decembra t. l.

ob 11. uri. — K zaprisegi ne pridejo: 1. vsi stalno in začasno nesposobni vojaški obvezniki, rojeni leta 1885. do 1914., ter vsi oni, ki so obdani z vojno, vsi sposobni, pa še nevpoklicani obvezniki, rojeni letnika 1908. do 1914.

Pomočniški izpiti za krojaško in sorodno obrt v Mariboru se bodo vršili dne 30. decembra t. l. Kandidati, ki so dovršili predpisano učno dobo, se naj prijavijo v pisarni Združenja krojačev, Slomškov trg št. 14. Predložiti morajo prošnjo za pristopitev k izpitu, učno potrdilo delodajalca in odpustnico obrtne nadaljevalne šole.

Avtobusna proga št. 5 je bila minuli petek ukinjena, ker se je izkazala, da je premalo frekventna.

Božičnica. Sobota, 15. decembra se bo vršila ob 20. uri v prostorih »Priatelja Prirode« na Ruški cesti 5 božičnica. Spored je pester in izbran. Pakete za daritev sprejemajo odborniki. Vstopnine ni. Vsi prijatelji prirode in svobodnih delavskih organizacij, ki hočejo uživati prijeten večer, so dobrodošli. — Odbor.

Mariborsko gledališče: Sobota, 15. t. m. ob 20. uri: »Zaljubljeni ostali«. Red A. Nedelja, 16. t. m. ob 20. uri: »Carjevič«. Red D.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Zagorje ob Savi

Zborovanje obrtnikov. V soboto, dne 8. decembra t. l. se je vršilo v sokolski dvorani manifestacijsko zborovanje naših obrtnikov. Zborovanje, ki se je vršilo pod parolo »Svoji k svojim«, je imelo namen pokazati pomen in vzroke gospodarskih težav, s katerimi se imajo dandanes boriti obrtniki. Brez dvoma imajo obrtniki pravico, da se bore za izboljšanje svojega položaja in krivično bi bilo jim to oporekati. Ali na tem zborovanju je vsaj nepristranski opazovalec dobil utis, da naše obrtnišvo vedoma ali nevedoma tiči pod varstvom gotove navlake, ki nima z gospodarskimi interesi obrtnišva prav ničesar skupnega. Obrtniki so pa na tem zborovanju vendar imeli priliko, da so slišali nekaj resničnih vzrokov njihovega težkega položaja. Izvedeli so vsaj v površni obliki, kako se ravna v bodoče, če nočejo, da jih bo konkurenca industrijske proizvodnje popolnoma uničila. Če se bodo hoteli proti temu uspešno braniti, potem bo pač njih prva naloga, da se organizirajo in da skušajo svoje delovne metode prilagoditi duhu časa, tiste nepotrebne navlake in jeroštva ob otresejo.

Lep uspeh Saveza metalskih radnika Jugoslavije

Kovinarji na Muti zopet na delu

O revščini kovinarjev in njihovih družin na Muti smo v našem listu poročali že večkrat. Zlasti sta se beda in pomanjkanje stopnjevala letošnje leto, odkar je železarna v aprilu mesecu popolnoma ustavila obrat.

Nedavno tega je podjetje menjalo lastnika, ki mu je seveda na tem, da spravi obrat zopet v tek.

Kovinarji so tudi to pot v razgovorih z delodajalcem nastopali kot organizirana celota, opri na SMRJ in dosegli lep uspeh. Ta uspeh je najboljši dokaz, kaj je v stanu doseči delavstvo, ako je solidarno in ako tudi v najtežjih trenutkih, kadar omahljivi popuščajo, ohrani svojo zvestobo organizaciji.

Med SMRJ in podjetjem je bil dogovorjen ta-le

Sporazum.

sklenjen med tvrdko Greinitz d. d. Železarna Muta, zastopano po ravnatelju ing. Brencu in ing. Machu ter med delavstvom te tvrdke, zastopanim po podružnici Saveza metalskih radnika na Muti, predsedniku Schautzu Aleksu, delavcu na Muti in predsedniku centrale Saveza metalskih radnika Česlesniku Ivanu iz Jesenic ter pravem zastopniku dr. Avg. Reismanu, odvetniku v Mariboru, dne 11. decembra 1934 v Mariboru.

Navzoči razven gorinavadenih še:

Kopač Josip, ravnatelj Delavske zbornice in Sedej Lojze, predsednik Delavske zbornice v Ljubljani, oba imenom Delavske zbornice, dr. Juvan Alojzij, odvetnik v Mariboru ter dr. Pichler, odvetniški pravnik pri dr. Millerju, slednja kot pravna zastopnika tvrdke Greinitz d. d., Vidovič Stanko, tajnik Strojkovne komisije v Mariboru kot zapisnikar.

Po večurnem razpravljanju na Muti in v Mariboru sta se stranki zedinile sledeče:

§ 1. Doslej veljavna kolektivna pogodba ostane v polni veljavi do 31. junija 1935.

§ 2. Podjetje daje delavstvu sledeče v naturi: prosto stanovanje, prosto razsvetljavo, prosto uporabo vrto ter premož po lastni ceni.

§ 3. Pri podjetju se ustanovi sklad Din 200.000, t. j. dvestotisoč dinarjev, za podporanje delavcev podjetja, ki ga vplača zgo-

raj imenovano podjetje Din 150.000, od gornje svote plača tvrdka Greinitz v dvanajstih mesečnih obrokih, počenši s 15. decembrom 1934. Znesek Din 50.000 pa vplača podjetje najkasneje v treh letih od danes naprej. Ta fond upravlja Savez metalskih radnika Jugoslavije in gosp. ravnatelj ing. Brenc. Lastnik tega sklada je Savez metalskih radnika Jugoslavije. Sklad je naložen pri podjetju ter se obrestuje z zakonitimi obrestmi od dneva zapadlosti.

§ 4. Podjetje se obveže, da bo tekom januarja 1935 dalo vsem šoloobveznim otrokom vseh bivših in sedanjih tovarniških delavcev obleke in čevlje.

§ 5. Zaposlitni se sme le dosedanje tovarniško delavstvo, le za slučaj potrebe se sme zaposlititi zunanje delavce.

§ 6. Po možnosti naj traja zaposlitev do konca sezone.

§ 7. Vsak brezposelni delavec obdrži še za dobo enega leta naravno stanovanje, vrtove in luč brezplačno.

§ 8. Podjetje plača pravne stroške delavcev v smislu dogovora med zastopnikom in podjetjem.

§ 9. Delavstvo ustavi sodno postopanje. Vsi delavci zaposleni v zadnjih treh letih pri podjetju, so s to pogodbo popolnoma iz kakršnegakoli naslova odpravljeni. Pravni zastopnik delavcev g. dr. Reisman izjavi, da nastopi z ozirom na to sklenjeno pogodbo v že tekočih pravnih postopkih, da se glede delavcev, od katerih ima pooblastilo, imenom teh delavcev odpove vsem zahtevkom iz kakršnihkoli naslovov napram podjetju ter se nove tožbe iz tega razmerja ne bodo več vlagale. Glede ostalih delavcev pa služi gornji znesek Din 50.000, ki ga ima podjetje vplačati v sklad, kot varnost, podjetje ima namreč pravico eventualni zahtevki delavca, ki bi se uveljavljali kljub gornji pogodbi in bi ga moralo podjetje plačati, s pripadajočimi stroški odtegniti na breme tega fonda.

§ 10. Ako bi podjetje kršilo obstoječi sporazum, je Savez metalskih radnika Jugoslavije upravičen uveljavljati zgoraj navedene obveznosti pred oblastmi.

Maribor, dne 11. decembra 1934.

Slede podpisi.

Hrastnik

Predavanje o delovnem pravu priredi delavsko kulturno društvo »Svoboda« v soboto, dne 15. decembra ob 15. uri. Govoril bo s. dr. Avg. Reisman iz Maribora o najzavnejših določilih socialne zakonodaje.

Lepo uspešno predavanje je priredila podružnica »Svobode« II. dne 7. decembra. Pred predavanjem je naš pevski zbor zapel delavsko pesem, nakar je s. Beutl otvoril predavanje. Predavatelj s. Teply iz Maribora je v lepo zasnovanem in lahko umljivem referatu predložil poslušalcem pomen delavske kulture in zlasti v čem se naše stremljenje razlikuje od meščanske. Predavatelj je žel obilo pritrjevanja. Za zaključek je ponovno zapel naš pevski zbor.

Prosvetni večer bo priredila »Svoboda« II. skupno s steklarsko godbo na Štefanovo. Priprave so v polnem teku in že danes opozarjamo na to prireditve vso delavsko in delavstvu naklonjeno javnost.

Kranj

Predavanje »Trnjeva pot žene« bo priredila »Svoboda« v nedeljo, dne 16. decembra ob 9. uri v društveni dvorani restavracije »Semen«. Predavala bo s. Vodečova iz Ljubljane. Predavanje se v splošnem tiče žene, zato bi želeli, da naše delavke polnoštevilno zasedejo dvorano. Delavci, možje pa priporočite svojim ženam, da se naj predavanja udeležijo.

Gledališka igra. »Svoboda« bo ponovila v nedeljo, dne 16. decembra v Naklem, v stari šoli, Moškričovo komedijo v 3. dejanjih »Razkrinkana morala«. Godi se v današnjem času. Začetek ob pol 16. uri.

Pevski koncert. Delavsko kulturno društvo »Enakost« z Jesenic bo priredilo v nedeljo, dne 16. decembra ob 16. uri pevski koncert. Na programu so delavske in narodne pesmi. Delavcem priporočamo, da se koncerta polnoštevilno udeležijo, zlasti pa pevci »Svobodaši«. Vrši se v dvorani restavracije »Semen«.

Nezaslišano izkoriščanje lesnih delavcev. Pri nas se govori največ o izkoriščanju tekstilnega delavstva, ker nam je najbližje in zato tudi najbolj znano. Toda zadnje čase so se začeli oglašati tudi lesni delavci, katerih poročila so pa še bolj katastrofalna, kajti pri njih je izkoriščanje brezmejno. Noben lesni delavec ne more živeti s svojim zaslužkom, tudi če je samec. Večina njih pa morajo drževati tudi žene in otroke. Zato lesno delavstvo z obupom zre v bodočnost in nestrpno čaka, kdaj bo tega izkoriščanja konec. Žalostno je dejstvo, da je le malo delavcev, ki se zavedajo, da je izboljšanje njihovega položaja le v združitvi (organizaciji), večina misli, da bo izboljšanje prišlo samo od sebe. Toda to je napačno misliti. Mogoče je to samo takrat, kadar manjka na trgu delovnih moči. V podjetjih se vedno bolj uveljavlja strojni obrat, zato pa je vedno več delovne sile na prodaj za nizko ceno. Ne smemo pa napačno razumeti, da je brezposelnosti in mizeri nizkih plač kriva današnja tehnika. Kriva je vsemu temu le današnja kapitalistična družba, katere poleg raznih tehničnih pripomočkov, podaljšuje delovni čas in do skrajnosti znižuje delavske plače. Človeška znanost je izumila tehniko zato, da bo v korist vsemu človeštvu, ne pa zato, da bo večina pobirala drobtine, ki padejo neka-

terim ljudem od preobložene mize. Treba pa je, da vse delavstvo te pravice zahteva, ne pa da gotove panoge delavstva stoje ob strani, ko se drugi zato že borijo. Le skupno, potem močnih strokovnih organizacij, bomo dosegli vse to, kar nam po pravici pripada. Ne zanikamo, da je ustanoviti organizacijo pri lesnih delavcih bolj oteženo, ker ni dosti večjih podjetij, ki bi zaposlovali večje število delavstva. Posebno velja to za gozdarske delavce (n. pr. v Korki, kjer ima vsak kmet po dva do največ pet delavcev). Krivo je tudi to, da nimajo možnosti udeleževati se v delavskih kulturnih društvih. Ne zanimajo se pa za delavski pokret lesni delavci tudi tam, kjer jim je zato dana možnost. Tudi tam, kjer bi organizirani lesni delavci lahko bili pionirji, pa takorekoko vse spi in čaka, da se bodo kritične razmere izboljšale same. Pregovor pravi, kjer ni tožnika, ni sodnika, zato zastoj čakate na boljše čase, če se ne boste borili zanje! Pojdite z nami v boj za delavske pravice. Tekstilni delavec.

Slov. Javornik

»Svoboda« na Javorniku bo priredila v nedeljo, dne 16. t. m. ob pol 3. uri pop. pri Konjicu na Javorniku predavanje: »O dialektičnem materializmu«. Predaval bo s. Angelo Cerkvenik iz Ljubljane. Sodrug in sodružice, posetite to predavanje polnoštevilno, ker je za vsakogar izredno potrebno, da je o tem predmetu čimboljše poučen. Zavedajmo se, da je nevednost naš najhujši in najnevarnejši sovražnik.

Jesenice

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo dne 15. in 16. t. m. ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) kriminalni veldfilm »Tajna modre sobe« od Ericha Philippa. Dodatek: najnovejši žurnal in barvana Silly Simfonija. Prihodnji spored: sportni veldfilm »Ljubezen v snegu« od dr. Fancka.

Črna pri Prevaljah

Naše delavsko kulturno društvo »Svoboda« je napovedano igro »Cigani« uprizorilo z vsestransko prav dobrim uspehom. Že dolgo ni bilo tako polne dvorane pri Knezu, kot pri tej igri obakrat (v soboto zvečer in v nedeljo popoldne). Dobro so se uveljavile mlade moči, s katerimi se bo v doglednem času dalo marsikaj boljšega in lepega prirediti na našem društvenem odru. — Takoj po igri pa je društveni odbor na svoji seji sklenil pripraviti novo presenečenje. Kakor znano, je v letošnjem poletju »Svoboda« nameravala prirediti veliko tombolo. Nakopičilo se je že ogromno število lepih dobikov. Nenadoma pa je iz neznanih vzrokov tozadnja prošnja dospela neugodno rešena in se tako že vsestransko dobro pripravljena društvena tombola ni mogla vršiti. Sedaj pa je nastalo vprašanje, kaj storiti s pripravljenimi dobiki, za katere je med tukajšnjim občinstvom že ves čas vladalo posebno zanimanje. Zato se ves odbor odločil na splošno željo občinstva prirediti s temi dobiki velik srečolov, združen s Silvestrovo veselico, dne 31. t. m. v vseh preurejenih prostorih gostilne Knez v

Črni, na katero že sedaj vse somišljenike in prijatelje lepih dobrotk opozarjamo.

Posnemajte! Za tiskovni sklad je darovala s. Podojsteršekova iz Črne Din 4. Iskrena hvala.

Stična

Na lepem Dolenjskem se košati bogati stiški samostan. V njegovo okolico me je zanesla noga, da vidim kaj dela tamkaj neki moj prijatelj in sotrpin. Kot veliko znamenitost mi je pokazal gradnjo vaše ceste iz Stične na Metnjo. Ni mi hotel takoj povedati, kdo vodi to delo, dokler nisva naletela med delavci na nekega mehiha, ki je z ravnačo v roki dajal delavcem neka navodila. Začuden sem vprašal svojega prijatelja, ali je cesta samostanska last ali kaj. Povedal mi je in razložil, da vodi vse delo samostan po svojem župniku, pa trdi v lastni rezijski podpora banovine iz bednostnega fonda. Cesta je občinska.

Čemu je nam treba tehnično izobraženih graditeljev, čemu so nam polirji, ki imajo bogate skušnje v gradbah cest in potov, ko nam ta dela lahko vrše teologi!

Župnik pater vodi vse tehnično delo in izplačuje delavce, jih sprejema na delo, kot v starih časih, ko je cerkev imela besedo. Res, daleč smo že prišli! Zakaj študirate tehniko, rajše idite graditelji v bogoslovje, pa boste izvrševali brez koncesij gradbeno stroko na lepem Dolenjskem. Ni potreba, da ste strokovnjaki, samo, da ste teologi, to zadostuje. Živela teološka gradbena tehnika! Gradbeni tehniki in polirji postanite mežnarji ali pa klosterski k...., kakor v Stični imenujejo samostanske brate, pa boste lahko našli zaposlitev pri kakšnih samostanskih zidarstvih in betonskih delih.

Književnost

Angela Vodé-tova: Žena v današnji družbi. Slovenci smo v splošnem konservativen narod. Šele v precejšnji razdalji šepamo za napredkom drugih evropskih narodov. Ne samo v tehniki, umetnosti, znanosti in književnosti, temveč tudi v dojemanju sodobne socialne etike. In to še prav posebno. Sem spada tudi vprašanje ženske emancipacije. Pri veliki večini našega naroda, zlasti kmečkega, se smatra žena še danes, kakor v srednjem veku, kot objekt, ne kot subjekt v javnem življenju. Doslej smo imeli Slovenci še malo žen, ki bi se postavile odločno v bran podcenjevanju ženskih sposobnosti na vseh poljih javnega udejstvovanja. Prizadevanja Zofke Kvedrove in Lojzke Štebijeve poleg več drugih naprednejših meščank in inteligentk, so orale ledino. Nobena pa dosedaj ni tako odločno in s tako jasno začrtanim programom stopila na plan, kakor Angela Vodetova s pričujočo knjigo. To je prva in najboljše neka publikacija te vrste na našem jeziku, ki bo vzporedno z Bebelovo »Žena in socializem«, ki nam jo obeta ljubljanska založba »Ekonomska enota«, popolnoma izpolnila praznino, ki smo jo vse doslej občutili na tem polju. Knjiga je skoz in skoz aktualna in bo tako ostala.

Opisuje nam položaj žene v pradedu, historičen razvoj človeške družbe in položaja žene v njej, nastanek in razvoj družine in vpliv razvoja gospodarskih prilik nanjo. Večji del knjige je posvečen položaju žene v današnji družbi, žene na kmetih, v tovarni, žene nameščence, inteligentke in akademičarke. Vpliv industrializacije in gospodarske krize na razpad družine, brezplodnost kongresov meščanskega ženstva in globoka razočaranja, ki jih prinašajo ženi razni fašistični režimi, ki obljubljajo ženam vse, dokler jih rabijo za agitacijo, ko pa pridejo na oblast, jih pa ropajo še tistih svoboščin, ki jim jih je nudil meščanski liberalizem. Le v zmagi socializma, kakor ga zastopa razredno zavedni proletarijat, vidi avtorica končno rešitev ženskega vprašanja. Knjigo, pisano v lahko umljivem in lepem jeziku, toplo priporočamo. Založilo jo je društvo »Žena in dom«, tiskala pa Ljudska tiskarna v Mariboru. Stane 30 dinarjev. T. M.

Vozlički za punčke

(šport) z gumijastimi obočkami od 90 Din naprej

Eksportna hiša »LUNA« MARIBOR

Pigué svila, satin svila, crêpe mongol, crêpe de chine, crêpe georgette, vse po Din 28.—, dokler traja zaloga

Trpin - bazar

Delavski pravni svetovalec

Mezda za dan pogreba. — Izstavitev.

§§ 219 in 220 o. z.

V mariborski tekstilni tovarnici je bila izstavljena od dela neka tkalka, ker so v tovarni vstavili preveč strojev, za katere je bil napeljan električni tok preslab. V tovarni so na ta način izstavljali delavke menjaje od tedna do tedna. Nekaj delavk je prišlo na vrsto en teden, druge zopet naslednji teden in za ta čas niso dobile mezde.

Dne 17. oktobra so v tej tovarni javili, da naslednji dan, dne 18. oktobra, tovarna ne bo obratovala vsled pogreba Njegovega Veličanstva Kralja. Za ta dan so potem v soboto pri izplačilu odtegnili mezdo.

Omenjena tkalka je zahtevala, da ji tvrdka plača mezdo za teden izstavitve v smislu § 220 o. z., ker ni delala po krivdi delodajalca in tudi mezdo za dan pogreba Kralja v smislu § 219 in 220 o. z., ker ta dan ni delala iz tehtnega razloga na strani delodajalca in nje same. Tovarna je plačilo odklonila. Tudi opomin zastopnika je bil brezuspešen. Nato je vložila delavka tožbo. Dan pred razpravo pa je tožena tvrdka delavki ves zahtevek plačala s stroški vred, torej je izstavitev in mezdo za dan pogreba 18. oktobra.

Potujoči kapital in gospodarska politika

V znamenju izkoriščanja in pustošenja

V zgodovini narodov čitamo, da so se nekateri narodi v stari dobi selili iz kraja v kraj. To so bili primitivni narodi, ki so se selili, ko so jim jeli primanjkovati življenjski pomočki zanje in za živinsko pašo. Narodi so bili večinoma pastirski narodi. Poleg pastirskih narodov so pa bili še drugi, ki so sicer tudi potovali, toda zato, da so plenili bolj miroljubne pastirske in kmetiške narode. Napadali so jih ter jim porabljali živino in druge življenjske potreščine ali pa tudi ljudi in jih odgnali v sužnost. Danes komaj umemo to življenje naših pradedov, čeprav vemo, da je bilo težko, združeno z nevarnostmi in boji za obstoj.

Podoben proces se vrši v današnjem kapitalističnem gospodarstvu.

Narodi sicer ne potujejo, narodi drug drugega ne napadajo in ne ropajo, opravlja pa to funkcijo mednarodni kapitalizem.

Narodi se nimajo kam seliti v množicah, ker so vezani z zemljo in socialno strukturo na kraj. Narodi direktno ne marajo bojev in ne ropanja; njih briga je socialna eksistenca in mir. V gospodarstvu in v gospodarski politiki pa odločajo drugi krogi. Imenujemo te kroge gospodarske, ki pa v bistvu niso nič drugega kakor orodje mednarodnega kapitalizma, ki je dejanska gonilna sila gospodarstva. V intencijah te sile vodi družba vso gospodarsko politiko

večinoma iz sebičnih namenov,

časih pa tudi nevede in morda nehote.

Če pogledamo v gospodarsko politiko držav, takoj opazimo, da je usmerjena v prid kapitalizma in prav malo in skoraj nikjer v prid splošne socialnosti. To, seveda, zaradi tega, ker dominira povsod direktno kapital sam ali pa njegov vpliv. Sicer je ta pojav naraven, ker je družba zgrajena na podlagi realne in fiktivne (denarne) imovine in posesti z absolutno tendenco samohrane, katere bistvo je eksploatacija naravnih dober in delovne sile.

Ta lastnost kapitalizma povzroča, da kapitalizem neprestano išče poti in kraje, po katerih najuspešneje doseže svoj namen. Njegova pravica je to, čeprav nastajajo zaradi tega za države, zlasti pa za človeštvo hude socialne razmere in nered v gospodarstvu,

ker kapitalizem, vsaj danes, gospodari še brez načrta, predvsem pa brez načrta z ozirom na konzum in socialne razmere velike večine človeštva,

to je delavcev in vsakovrstnih nameščencev. V tem tiči ena velikih

napak sedanjih razmer, ki jih pa tudi države vobče ne pojmujejo, oziroma ne morejo proti njej ukreniti ničesar uspešnega. Odločuje pač mentaliteta, ki jo je zgojil današnji družabni sistem.

Kako dela današnji kapitalizem? Ali ga smemo imenovati potujoči kapitalizem? Navedimo samo dva zgleda.

Velika

Anglija

ima ogromne kolonije, iz katerih je uvažala surovine na Angleško. Industrija je cvetela in tudi delavstvo je imelo ugodne socialne razmere. Kapital je pa opazil, da ima v kolonijah lahko ceno delovno silo, cenejšo kakor doma v Angliji. Industrija se seli v Indijo in drugam, tja odvažajo stroje, na Angleškem pa propada industrija in delavske razmere se poslabšujejo. Kapitalizem je izžemal angleško delavstvo, dokler ni pripravil v kolonijah ugodnejših tal, kjer so delovne sile poceni in ni treba prevažati surovin. Posledice v socialnem položaju angleškega ljubega delovnega naroda so za kapitalizem postranska stvar.

(Konec prihodnjič.)

Kaj pripravljajo v Ženevi?

Azilno pravo v nevarnosti?

Nismo prijatelji umorov. Marsejski umor je posebej zločin, ker so ga, če že ne pripravljale, pa vsaj s svojim vedenjem in dejanji pospeševale oblasti tujih držav proti drugi državi. Zato je bilo takozvano azilno pravo teh ljudi v tujih državah navadna potuha svojemu orodju proti sosednji državi. Azilno pravo so v tem primeru zlorabljali emigranti in tuje oblasti.

Na sejah sveta Društva narodov v Ženevi, kakor tudi v osebnih razgovorih vedno povdarjajo diplomati, da je treba v preprečevanje takih deliktov skleniti novo mednarodno

konvencijo proti teroristom.

Angleški delegat Eden in čehoslovaški zunanji ministr dr. Beneš sta pa povdarila, da je

azilno pravo potrebna mednarodna ustanova.

Odvizno je le od države, v kateri prebivajo emigranti, kako jih nadzira in ravna z njimi.

Delavstvo mora biti budno tudi pri tem vprašanju. Delavski najboljši zaveznik je zakon razvoja, duha in boja.

Uredniški kotichek

P. J. Švrk. Zelo upoštevana stvar pride na vrsto v prihodnji številki.

Luna
igrače

nezlomljive oblečene pupice, komad od Din 5.— naprej, obleke, otroške jopice iz čiste volne od Din 10.— naprej,

damske jopice, moški telovnlki po najnižjih cenah v veliki izbiri

Eksportna hiša »LUNA« Maribor

Ne bojte se zime!

Dobro oblečen človek je zaščiten proti mrazu. Naše nizke cene omogočajo vsakomur, da se dobro obleče.

OBIŠČITE
NAŠE PRODAJALNE.

TIVAR - obleke

Brezplačno pošljemo vsakemu

Od ministrstva za narodno zdravje pod Sp. br. 511 z dne 21. IV. 1933, registrirano poučno knjižico št. 44 o zdravljenju vseh vrst ran, krast, lišaja, tvorov in ostalih kožnih bolezni s pomočjo preizkušenega zdravila »Fitonin«. Pišite dopisnico na »Fitonin«, dr. s. o. j., Zagreb 1-78.